

משרד החינוך
מדינת ישראל

ארגון הלמידה בגיל הרך שנת הלימודים תשפ"ז

"כל מה שאני באמת צריך לדעת לגבי איך לחיות ומה לעשות וכיצד להתנהג, למדתי בגן הילדים.

החוכמה אינה נמצאת על פסגתה של גבעת האוניברסיטה, אלא דווקא בארגז החול בגן."

רוברט פולגום

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

תוכן העניינים

2.....רקע.

4פיתוח מקצועי.

5קווים מנחים בארגון הלמידה

7רכיבי הגמישות.

20מיפוי.

22דגשים לאוכלוסיות מיוחדות.

31משגרה לחירום.

33תוכניות וחומרים.

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

רקע

מסמך זה נועד להתוות קווים מנחים ועקרונות פדגוגיים שיסייעו לצוות הגן לקדם את הישגי הלומדים באופן המותאם לצורכיהם הייחודיים. תכנון הלמידה המוצג כאן מבוסס על **התבוננות מערכתית מעמיקה** – היכרות קרובה עם עולמם הפנימי של כל ילד וילדה, עם משפחותיהם ועם הקהילה הסובבת אותם. מתוך היכרות זו, נוכל להתאים מענים גמישים ורגישים, לאפשר לכל ילד ולדה לממש את הפוטנציאל הטמון בהם בסביבה תומכת ומצמיחה.

הגיל הרך הוא תקופה קריטית ומעצבת המניחה את היסודות להתפתחותו, לחוסנו ולעמידו של הילד. בשנים אלו, המוח מתאפיין בגמישות יוצאת דופן (נירופלסטיות) המאפשרת לכל התנסות, קשר ומפגש להטביע חותם משמעותי על רשת הקשרים העצביים המתהווה.

שילוב כוחות: בשילה, סביבה ולמידה

התפתחות הילד היא תהליך דינמי המושפע מהזיקה המתמדת בין **הבשלה ביולוגית** לבין **איכות הסביבה והתנסויות הלמידה**. העשייה החינוכית בגן נשענת על **תפיסה הוליסטית** אבה תחומי ההתפתחות השונים – החושי-מוטורי, השפתי, הקוגניטיבי, הרגשי והחברתי – שזורים זה בזה, מזינים זה את זה ויוצרים יחד את השלם התפקודי של הילד.

הגן כמרחב של חוסן וצמיחה

במציאות הנוכחית, שגרת הגן היא הרבה מעבר למסגרת לימודית; היא משמשת **עוגן נפשי ומרחב מוגן**. סביבה חינוכית מיטיבה המזמנת רכישת מיומנויות לצד טיפוח קשרים בינאישיים, מחזקת בילדים את תחושת השייכות, השליטה והמסוגלות – אבני היסוד של החוסן הנפשי במציאות מורכבת.

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

פיתוח מקצועי

תהליכי הפיתוח המקצועי של הצוות החינוכי מתקיימים במסגרות שונות ובמתודות שונות, כגון קורסים אזוריים וארציים במוסדות מאושרים, קהילות מקצועיות, ימי למידה מרוכזים, למידה עצמית. למידה דיגיטלית (סינכרונית וא-סינכרונית) במרחב הארגוני היא אחת הדרכים לגיוון דרכי הוראה-למידה, ומומלץ להשתמש בה בצורה מושכלת בתהליך הפיתוח המקצועי.

- באפשרות הגננת להשתלם במשך 60 שעות, מתוכן:

✓ 30 שעות במסגרת קהילת "אשכול הגננות", בהובלת הגננת המובילה ובאחריותה. מתוך 30 השעות בקהילת האשכול, יוקדשו 6 שעות לריענון עזרה ראשונה. כלומר, מבנה ההשתלמות יכלול 24 שעות באשכול (לבחירת המובילה והמפקחת) ועוד 6 שעות עזרה ראשונה.

✓ 30 שעות לבחירה במרכז פסג"ה מתוך השתלמויות ארציות ואחרות המוכרות לגמול.

- מיקוד הפיתוח המקצועי לקראת תשפ"ז

✓ קהילות – קהילות אשכול מקצועיות לומדות (קא"ל)

✓ בינה מלאכותית

✓ אוריינות ושפה (צמצום פערים)

✓ מתמטיקה

✓ 'בטבע שלי' – תוכנית ייחודית המטפחת את הקשר לעולם הטבע כחלק מגישת השלומות ההוליסטית המשולשת (מחזירים את הטבע לטבע האנושי). בחברה הערבית תוכנית ייחודית: בלדי – טיולים בטבע שלי.

✓ מנהלות אשכולות גנים – פיתוח מקצועי ייחודי המיועד למנהלות אשכולות גנים מסורתיים.

✓ הכשרת מומחיות – השתלמות ארצית להכשרת מומחיות בתחום ה-STEM.

- מגוון תהליכי הפיתוח המקצועי ייבנו על בסיס תפיסת השלומות, תוך התייחסות לארבעת רכיבי השלומות: מסוגלות, חוסן, שייכות ותחושת משמעות. רכיבים אלה יבואו לידי ביטוי במבנה המפגש ובפרקטיקות העבודה מתוך הכרה בהשפעתם הישירה על איכות הלמידה, על שיתוף הפעולה ועל הצמיחה המקצועית.

- אין לקיים מפגשי פיתוח המקצועי (מפגשי אשכול או השתלמות אחרת) ביום השבועי החופשי או ביום חופשה כלשהו.

להרחבה ולהעמקה – [קישור למסמך המדיניות של הפיתוח המקצועי](#)

ארגון הלמידה גיל הרך

שנת הלימודים תשפ"ז

קווים מנחים בארגון הלמידה

תפיסת הגן העתידי

השנים הראשונות מספקות חלון הזדמנויות ייחודי ומיטבי לפתח את הקישורים המוחיים הנדרשים כדי להיות מבוגרים בריאים, בעלי מסוגלות ומצליחים. מאחר שהגמישות המוחית במיטבה היא בשנים הראשונות, נפלה בחלקנו הזכות - מחנכי הגיל הרך, להיות נוכחים בחיי הילדים בשלב קריטי זה.

האגף לגיל הרך מוביל בשנים האחרונות את תפיסת 'הגן העתידי'. זוהי תפיסה פדגוגית המהווה תשתית לכל העשייה החינוכית בגן. חזון הגן העתידי בא לממש את הפוטנציאל האדיר הטמון בגיל זה, ולכן חובה עלינו להנגיש לילדים חינוך איכותי, רלוונטי ועדכני המותאם למציאות המשתנה במאה ה-21. במרכז תפיסת הגן העתידי עומדות שלוש שאלות: **לשם מה?** מהי מטרת החינוך בגיל הרך? **מה?** לאילו מיומנויות, גישות ידע וערכים זקוק בוגר הגן להמשך דרכו? **ואיך?** איך מחנכים לכך בפועל?

לשם מה? שלומות הוליסטית

מטרת החינוך בגיל הרך - **שלומות הוליסטית משולשת (Triple Wellbeing)**. שלומות הוליסטית משולשת היא גישה רב-ממדית הרואה באדם ישות המורכבת ממגוון היבטים משלימים. היא חותרת לאיזון בין הרווחה הפיזית, לנפשית, לחברתית, ולסביבתית ולשגשוגן. עקרונות אלו מבוססים על ההבנה כי אין אפשרות להתמקד בממד שלומות אחד בלבד בלי להתחשב בקשרים הדינמיים וההדדיים בין שלושת הממדים:

- 1. ממד אישי Self-care** - מתייחס לבריאות הפיזית והרגשית של הילד, לרבות תחושת הביטחון, הערכה עצמית, יכולת ויסות רגשי, יכולת להביע רגשות וחוסן מנטלי.
- 2. ממד קהילתי People care** - מדגיש את חשיבותן של מערכות יחסים תומכות ומשמעותיות. הממד כולל קשרים עם המשפחה ועם צוות החינוך והחברים ומדגיש את תפקיד הקהילה כגורם מחבר ומטפח.
- 3. ממד סביבתי Earth care** - מתמקד בקשר בין הילד לסביבתו הפיזית והטבעית, ובחשיבות השמירה על קיימות סביבתית.

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

איך? פדגוגיה של אהבה - פדגוגיה של יחסים

למידה משמעותית בגיל הרך נשענת בראש ובראשונה על יחסים. 'פדגוגיה של אהבה - פדגוגיה מטפחת יחסים' רואה במערכת היחסים בין הילד למבוגרים ולחבריו את התשתית להתפתחות, לחקירה וללמידה. בהקשר זה, היחסים הם גם התנאי וגם המרחב שבו מתממשת למידה שלמה המשלבת הבנה, משמעות ועשייה. ברוח זו ניתן לארגן את העשייה החינוכית כולה סביב שלושת הממדים של הלמידה:

ראש, לב, ידיים

הלב בבסיס רגשי בטוח ללמידה; הראש כמרחב לחשיבה, לחקר ולהבנה; והידיים כמקום של התנסות פעילה, יצירה ויישום. כאשר מתקיימת מעטפת יחסים מיטיבה, הילד פנוי רגשית וקוגניטיבית להעז, לנסות, לטעות וללמוד.

תפיסה זו מכוונת את הצוות החינוכי לבנות סביבה, שגרות ודרכי הוראה המבוססות על קשר אישי, נכחות קשובה, כבוד הדדי וראיית הילד כשלם - ובכך לתמוך בקידום שלומות אישית, קהילתית וסביבתית ולהניח תשתית ללמידה משמעותית, פעילה ורלוונטית.

להרחבה: [הרצאה שלומות הוליסטית, תפיסת הגן העתידי גרסה 3.0](#)

אקלים גן

אקלים חינוכי מיטבי בגן הילדים מבוסס על סטנדרטים המסייעים לצוות הגן להגדיר תפיסת עולם חינוכית, שפה משותפת ואסטרטגיה וכלים לבניית תוכנית מערכתית הממוקדת בשלושה מרכיבים מרכזיים:

- ✓ **ארגון הגן** - נהלים, שגרת פעילות, סדר יום ועיצוב סביבה חינוכית מותאמת התפתחות.
- ✓ **קשרי גומלין** - בין המבוגרים בצוות החינוכי, בין המבוגרים לילדים, בין הילדים לבין עצמם ובין צוות הגן להורי הילדים והקהילה
- ✓ **תוכנית התפתחותית** - כמענה לצרכים רגשיים-חברתיים, לצרכים קוגניטיביים ולביסוס ערכים.

להרחבה: [חוזר חוזר מנכ"ל "אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון"](#)

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

רכיבי הגמישות

גמישות פדגוגית משמעה התאמת תכנון הלמידה לצורכי הילדים, להקשר הגני ולשיקול דעת מקצועי של הצוות. ההתאמה נעשית באמצעות התייחסות למוקדי היישום של הגן העתידי: תוכן, ארגון הסביבה החינוכית, ניהול זמן הלמידה וכן ארגון הרכב הלומדים.

א. מיקוד תוכן ותוכניות הלימודים

עקרונות וקריטריונים לבחירת תוכני לימוד וארגונם

בחירת התכנים בגן הילדים היא מלאכת מחשבת פדגוגית. התכנים הנבחרים מהווים את ה"חומר" ממנו נבנית חוויית הלמידה, ועליהם לעמוד בקריטריונים המבטיחים למידה עמוקה, משמעותית ומותאמת:

1. רלוונטיות, משמעות וחיבור לעולמו של הילד

התוכן הנבחר יהיה נטוע בתוך הקשר אותנטי וקרוב ככל הניתן למציאות חייו של הילד. למידה משמעותית מתרחשת כאשר הילד מבין את התכלית של פעולותיו וחש מעורבות רגשית וקוגניטיבית בנושא הנלמד.

2. אתגר התפתחותי ומענה ליכולות

התוכן יתוכנן כך שיפגוש את הילד באזור ההתפתחות הקרובה שלו (Zone of Proximal Development). מושג זה שטבע הפסיכולוג לב ויגוצקי, מגדיר את המרחק בין מה שהילד יכול לעשות באופן עצמאי לבין מה שהוא יכול להשיג בעזרת תיווך של מבוגר או שיתוף פעולה עם עמיתים¹.

3. פדגוגיה מותאמת לשונות

התכנים יאפשרו גמישות והיענות למגוון התלמידים בגן:

- מתן ביטוי לתחומי עניין, חוזקות וסגנונות למידה מגוונים.
- ביסוס הלמידה על שאלות, על סקרנות ועל יוזמות העולות מהילדים עצמם.
- זיהוי חסמים להשתתפות כלל התלמידים בפעילויות הגן והסרתם.

מסמך: [התאמות לתלמידים עם צרכים מיוחדים](#)

4. רגישות תרבותית וזהות חברתית

התוכן יכבד את הרקע ממנו מגיע הילד ויעניק מקום של כבוד לשפתו ולתרבותו. עליו לשמש גשר המחבר בין תרבות הבית לבין התרבות הישראלית והכללית, ובכך לחזק את תחושת השייכות והביטחון העצמי.

5. קידום הוליסטי ובין-תחומי (אינטגרטיביות)

¹ Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

במקום הוראה מבודדת של מקצועות, יזמן התוכן למידה אינטגרטיבית המשלבת מספר תחומי דעת. גישה זו מאפשרת פיתוח בוזמני של מספר היבטים:

- היבטים רגשיים וחברתיים: פיתוח וטיפוח מיומנויות רגשיות וחברתיות בהלימה לשלב ההתפתחותי של הילד, חוסן, למידת עמיתים בקבוצה ופתרון קונפליקטים.
- היבטים קוגניטיביים: חשיבה ביקורתית, אוריינות ויכולת פתרון בעיות.
- היבטים גופניים: שכלול מיומנויות מוטוריקה עדינה וגסה.

6. מהימנות וביסוס מדעי

התכנים יהיו מדויקים מבחינה מדעית ויהוו תשתית נכונה להבנת מושגים מורכבים בעתיד. הלמידה תסייע לילד להבחין בין מציאות לדמיון תוך התאמה לעולם הערכים והאמונות של הקהילה.

7. מרחב לבחירה, יוזמה וקהילתיות

התוכן המאורגן ישאיר "דרגות חופש" המזמינות שותפות פעילה:

- יוזמת הילדים: אפשרות להוביל נושאים וללמד עמיתים.
- מעורבות קהילתית: שילוב חוזקות של הורים וגורמים בקהילה בתוך העשייה החינוכית.

8. אוריינות המאה ה-21

התכנים יקדמו מיומנויות עכשוויות, כולל שימוש מושכל וביקורתי בכלים דיגיטליים המכינים את הילד לתפקוד בעולם טכנולוגי ומשתנה.

קריטריונים לבחירת תכנים:

מיקוד הלמידה בגיל הרך יהיה בנושא שורשים וכן בתחומי השפה והאוריינות וה- STEM כאשר התחום הרגשי-חברתי ישמש תשתית לכל למידה בגן.

שורשים

בגיל הרך, הנושא השנתי "שורשי עמ"י": עתיד, מורשת ויזמות מזמן היכרות ראשונית ומשמעותית עם שורשי הזהות האישית, המשפחתית והחברתית, תוך טיפוח סקרנות, יוזמה וחשיבה יצירתית מותאמת גיל. באמצעות סיפורי משפחה, מסורות, שיח ופעילות חווייתית בגן, הילדים מחברים בין עבר להווה ומפתחים תחושת שייכות ואחריות לעתיד. במהלך השנה מתקיימים ימים מיוחדים שמזמנים העשרה וחיבור לערכים, לתרבות ולחברה. אלו ימים המשמשים עוגנים פדגוגיים המעמיקים את החיבור לערכים, לתרבות ולחיים משותפים והמאפשרים לשלבם באופן טבעי ורציף בשגרת הגן.

להרחבה: [מרחב פדגוגי](#)

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

שפה ואורינות

השפה והאורינות הן המפתח להתפתחות אינטלקטואלית, חברתית ורגשית. הן מהוות את התשתית עליה מתפתחת זהותו האישית של הילד, בטחונו העצמי ותחושת המסוגלות. שליטה בשפה אינה רק משמשת לתקשורת, אלא אמצעי למימוש עצמי, לעצמאות תפקודית ולהשתלבות מיטבית בחברה. גן הילדים משמש כסוכן תרבות משמעותי. תפקידו להעניק לכל ילד וילדה הזדמנות שווה בהתאם לצרכים על ידי צמצום פערים שפתיים ובניית נכסים אורייניים שימשו אותם לאורך חייהם הבוגרים. תוכנית הלימודים בתחום השפה והאורינות בגן ממוקדת בשלושה רכיבי ליבה:

טיפוח הכשירות התקשורתית – ידע לשוני וכישורי שיח

- **העשרת השפה הדבורה:** הרחבת אוצר המילים (הלקסיקון), ביסוס המורפולוגיה והתחביר ופיתוח היכולת להשתמש בשפה לצרכים מגוונים.
- **כישורי שיח:** עידוד שיח מורחב, ניהול דיאלוג, הקשבה פעילה והשתתפות בשיחה בקבוצה קטנה ובמליאה.
- **עברית כשפה שנייה:** מתן מענה מותאם לילדים ששפת אימם אינה עברית, תוך כבוד לתרבות המקור וצמצום חסמים שפתיים בתהליך הלמידה.

היכרות בסיסית עם מערכת הכתב וניצני אורינות

- **מודעות פונולוגית:** פיתוח היכולת לזהות ולנתח צלילים בשפה.
- **הכרת האותיות:** טיפוח סקרנות כלפי הכתב, זיהוי שמות האותיות וצורתן והבנת הקשר שבין צורת האות לשמה.
- **ניצני קריאה:** זיהוי מילים בסביבה הקרובה והתנסויות ראשונות בקריאה.
- **ניצני כתיבה:** כתיבת השם והתנסויות בכתיבה של אותיות ומילים.

הבנה והפקה של טקסטים

- **הבנת הטקסט הכתוב המוקרא:** פיתוח היכולת להבנת טקסטים מוקראים מסוגים שונים.
- **הבעה עצמית:** עידוד הילדים להפיק טקסטים משלהם – בסיפור שבעל-פה, בציור או בכתיבה – לביטוי רגשותיהם, מחשבותיהם וחוויותיהם.
- **עידוד קריאה:** חשיפה מרובה לספרים, קריאה דיאלוגית שיתופית, עידוד קריאה עצמית ("דמויי קריאה), דפדוף, ושחזור הסיפור.
- **עידוד כתיבה:** יצירת הזדמנויות לכתיבה יזמית של ילדים (רשימות, מכתבים, סימון תוצרים) כחלק מפעילות המשחק והלמידה.

להרחבה: [אופני החשיפה והתיווך האורייני בגן, שפה ואורינות במרחב הפדגוגי](#)

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

צומחים מחדש

תוכנית לקידום אוריינות לשונית הנמצאת בקדימות בתוכנית האסטרטגית של משרד החינוך עבור תלמידי מערכת החינוך החל מהגיל הרך ועד לסיום התיכון. 3 מטרות לתוכנית: לצמצם פערים, למנוע פערים ולקדם הישגים. התוכנית מסייעת בחיזוק יכולות מוסדות החינוך להניח תשתית לקידום אוריינות לשונית ולאפשר מימוש היכולות של כלל התלמידות והתלמידים.

להרחבה: [צומחים מחדש](#)

תוכנית להוראת השפה והאוריינות ברצף שבין הגן לכיתות א-ב

תוכנית הלימודים החדשה מאגדת, מעדכנת ומרחיבה את תוכניות הלימודים הקיימות בגן ובכיתות א'-ב' בחינוך הלשוני לתוכנית אחת. התוכנית תופסת את התפתחות הוראת השפה והאוריינות על הרצף שבין גיל הגן לכיתות א-ב. אלה הן השנים שבהן מתפתחים ניצני האוריינית, ובהמשך נרכשות יכולות הקריאה והכתיבה המהוות בסיס מרכזי ללמידה בית ספרית. בשנת הלימודים תשפ"ז ייערכו מהלכים רחבים להטמעת התוכנית.

להרחבה: [תוכנית הלימודים להוראת השפה והאוריינות בעברית ברצף שבין הגן לכיתות א'-ב'](#)

לימודי שפה עברית כשפה שנייה בחברה הערבית, הדרוזית והצ'רקסית

טיפוח השפה העברית נעשה לצד הכרה בחשיבות שפת הבית כמשאב קוגניטיבי ותרבותי עבור הילד. השפה העברית בגני הילדים בחברה הערבית מתמקדת בפיתוח ראשוני של מיומנויות האזנה ודיבור בעברית באמצעות הוראה חווייתית והנאה המזמנת התנסות פעילה. במרכז הגישה עומד פיתוח מסוגלות לשונית בקרב הילדים, תוך שימוש בדרכי למידה מגוונות כגון משחק, מוזיקה, שירים, סיפורים ופעילויות יצירתיות. מטרות ויעדים:

1. טיפוח אהבה לשפה העברית – יצירת חיבור חיובי לעברית דרך חוויות מהנות כגון משחק, תנועה, שירים.
2. פיתוח כישורי האזנה ודיבור – שיפור היכולת להבין ולהתבטא בשפה באופן טבעי.
3. העשרת אוצר המילים – חשיפה למילים חדשות ושימושיהן בהקשרים מגוונים.
4. חיזוק הביטחון העצמי של הלומדים – עידוד ההתנסות בשפה בסביבה תומכת.
5. למידה חווייתית – שילוב יצירה, משחק ופעילויות אינטראקטיביות להטמעת השפה באופן טבעי ומהנה.

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

ישראל ריאלית

STEM

מעודכן

STEM הוא שם כולל לארבעה תחומי דעת (דיסציפלינות) המשתלבים זו עם זו: מדע (Science), טכנולוגיה (Technology), הנדסה (Engineering) ומתמטיקה (Mathematics).

חינוך STEM הוא חינוך המפתח כשירויות (ידע, מיומנויות, עמדות וערכים) בתפיסה תחומית (כל תחום דעת בנפרד), רב-תחומית (כמה תחומי דעת במקביל, בלי שילוב עמוק) ובין-תחומית (שילוב שיטתי והעברה הדדית של ידע בין תחומי הדעת). אינטגרציה בין הכשירויות פותחת אפשרות להסביר תופעות, לפתרון בעיות ולפיתוח מוצרים מעבר לתרומה של כל תחום לחוד. בחינוך STEM הלמידה מתמקדת בחקירה, בפתרון בעיות ובעשייה מושכלת.

מדע

תחום העוסק בהבנת תופעות ותהליכים באמצעות שאילת שאלות, תצפיות שיטתיות, ניסויים, איסוף נתונים וניתוחם והסקת מסקנות מבוססות ראיות. בגן המשמעות היא פיתוח חשיבה מדעית, מיומנויות חקר, פיתוח חשיבה ביקורתית וסקרנות: לדוגמה, חקר תנאים לנביטה או בדיקת מה שוקע ומה צף במים.

טכנולוגיה

תחום העוסק בכלים, במערכות ובתהליכים, פיזיים ודיגיטליים, ובאופן שבו הם מסייעים לפתור בעיות ולהשפיע על חיי היומיום והסביבה. בגן זה כולל שימוש מושכל בכלים (מספריים, מגדלת, טאבלט או מצלמה) והבנת תפקידם בהשגת יעד לימודי או צורך מעשי בחיי היום יום.

הנדסה

תחום העוסק בתכנון, בפיתוח ובשיפור של מוצרים, מערכות ותהליכים כמענה לצרכים ולאתגרים אנושיים, תוך כדי יישום ידע מדעי, מתמטי וטכנולוגי. בגן התהליך ההנדסי מתבטא בבניית גשרים מגופי בנייה, יצירת מסלול למכוניות, או תכנון מחסה מהגשם תוך כדי התנסות, שיח קבוצתי וחשיבה משותפת על התאמות ושיפורים, שיאפשרו פתרון יעיל ומותאם יותר.

מתמטיקה

תחום ידע ושפה פורמלית לתיאור כמויות, דפוסים וקשרים. המתמטיקה נשענת על דיוק לוגי ומספקת כלים לחשיבה, למידול ולחיזוי. בגן מתקיימת חשיבה מתמטית בתהליכי פתרון בעיות המתבטאת בספירה ובהשוואה, במדידה, בזיהוי צורות, רצפים ותבניות בבסיס לארגון מידע ולקבלת החלטות.

להרחבה: STEM – מרחב פדגוגי, מסמך תפיסת STEM בגיל הרך.

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

בינה מלאכותית

בינה מלאכותית (AI) הולכת ותופסת מקום מרכזי בחיינו ומשפיעה גם על מערכת החינוך. שילוב הבינה המלאכותית בגני הילדים מאפשר למנף את יתרונותיה לטובת התאמה אישית של תהליכי הוראה ולמידה, לשיפור תהליכי קבלת החלטות חינוכיות, לשדרוג התקשורת עם ההורים ולייעול התנהלות הצוות החינוכי. עם זאת, הבינה המלאכותית אינה מחליפה את האינטראקציה האנושית, אלא משמשת ככלי תומך בלבד לצוותי הגן.

כלי הבינה המלאכותית בגן הילדים נועדו לשימוש הצוות החינוכי בלבד, ולא לשימוש ישיר של הילדים. המחנכים נעזרים בהם להפקת תכנים פדגוגיים מותאמים, לארגון ולתכנון פעילויות, לתיעוד ולמעקב אחר תהליכים חינוכיים ולחיזוק השיח ושיתוף הפעולה עם ההורים. השימוש בבינה מלאכותית מתבצע תוך שמירה על פרטיות הילדים, התאמה לערכים פדגוגיים ומחויבות לאתיקה חינוכית.

להרחבה: מסמך "קווים מנחים לשילוב בינה מלאכותית בגיל הרך": [עברית | ערבית](#), [מדור בגן של בינה במרחב הפדגוגי, משרד החינוך](#)

התחום הרגשי-חברתי

תלמידי הגן זקוקים לסביבה תומכת, גמישה, נוכחת ורגישה על מנת להתפתח ולשגשג. לצוות הגן תפקיד חשוב בפיתוח מיומנויות רגשיות-חברתיות ומתן מענה רגשי. היכרות הצוות עם מרכיבי ההתפתחות הרגשית-חברתית וקידום מסייעת לילדים לפתח יכולות התמודדות וחוסן בשגרה ובחירום.

דגשים מרכזיים לקידום התחום הרגשי-חברתי:

- ✓ הבעת רגשות, מחשבות, צרכים ורצונות
- ✓ יסודות רגשי
- ✓ זיהוי יכולות וכוחות אישיים כמשאבי התמודדות
- ✓ טיפוח, דאגה ואמפטיה לאחר
- ✓ נתינה ועזרה לזולת כמשאב לתקווה ולחוסן
- ✓ קהילת הגן מטפחת שייכות וביטחון
- ✓ עיסוק בכל תחומי האומנויות

היישום באמצעות:

1. הכ"חות שבדרך' לגיל הרך היא תוכנית רגשית-חברתית לפיתוח תחושת מסוגלות וערך עצמי בקרב ילדי הגן. התוכנית שמותאמת לצרכים ההתפתחותיים בגיל הרך, מבוססת על תפיסת ההתפתחות הרגשית-חברתית כמסע של צמיחה.

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

2. להפוך לקשת – התוכנית "להפוך לקשת" עוסקת במיומנויות ההבעה. מטרת התוכנית היא להציע

מגוון דרכים לעידוד הבעה באמצעות אומנויות שונות ומגוון אפשרויות לביטוי עצמי. הבעה באמצעות אומנויות ממלאת את החלל במקום שבו המילים אינן מספיקות להתמודדות.

3. הכי איתן – שימוש בתוכני מדיה להנגשת כלים שימושיים לפיתוח ולטיפול חוסן בקרב ילדי הגן תוך

היכרות עם גיבור הסדרה 'איתן'. איתן הוא ילד גן המגלה כוחות בהתמודדות עם סיטואציות יומיומיות עם משפחתו ועם בובת המחמד שלו 'תוני' המהווה מודל לאסטרטגיות יעילות לניהול רגשות. התכנים יהוו קשר בין המרחב הביתי למרחב הגני, יקדמו כלים משותפים להתגבר על אתגרים ויעודדו תקווה, אופטימיות וגישה חיובית.

4. מעגלי חוסן – בשנת הלימודים תשפ"ז תיושם התוכנית "מעגלי חוסן" בבתי הספר בחברה הערבית

והבדואית. התוכנית מציעה אסטרטגיה מערכתית כוללת לבניית חוסן אישי ולקידום מצוינות ערכית-חברתית במטרה להתמודד עם תופעות אלימות. החוסן מהווה בסיס לטיפול רווחה נפשית ומצוינות חברתית כחלק ממיומנויות דמות הבוגר הערכי, הדוחה נורמות שליליות. התוכנית פועלת בקרב תלמידים, צוותי חינוך, הורים והקהילה, מתוך תפיסה הרואה בחוסן ובמצוינות תהליכים מתמשכים הנבנים בסביבה ערכית משותפת לכלל השותפים. היא מיושמת בכל שלבי הגיל, מגן ועד י"ב, ומתמקדת בפיתוח ויסות רגשי ותחושת מוגנות, לצד טיפוח זהות, אחריות ומנהיגות.

להרחבה: [הכוחות שבדרך](#), [להפוך לקשת](#), הכי איתן

ב. ניהול זמן הלמידה

התנהלות מסגרת חינוכית המותאמת לצורכי הילדים והצוות מתבססת על חלוקת זמן לתפקודים ולפעילויות מגוונות לאורך היום. לצוות החינוכי יש אוטונומיה וגמישות בארגון הזמן ובניהולו. רצף מרכיבי סדר היום ומשך כל פעילות נקבעים על-פי שיקולים פדגוגיים של הצוות, וכן על-פי צרכים והזדמנויות העולים במהלך היום.

עקרונות בבניית סדר יום בגן :

סדר היום בגן יעוצב ויאורגן באופן המאפשר:

- ✓ שותפות פעילה של הצוות והילדים בתכנון הקצאת הזמן לפעילויות השונות.
- ✓ גמישות ושינוי בתוך מסגרת קבועה – מזמין את הילדים להשפיע על סדר היום ולשנותו בהתאם ליוזמות, לצרכים ולרעיונות העולים במהלכו.
- ✓ למידה תהליכית ומתמשכת – המאפשרת לילדים להעמיק בנושאים המעניינים אותם.
- ✓ התנסויות המטפחות כישורי למידה עצמאית וכישורים חברתיים.

ארגון הלמידה גיל רך

✓ ביטוי אישי ובחירה מתוך מגוון פעילויות ומקורות שבתם ומתחכשות.

- ✓ זמן שבו הילדים אחראים על תכנון פעילויות, משחקים, אירועים ועל הובלתם.
- ✓ זמן הקשבה והתבוננות של צוות הגן בפעילות הילדים לשם העמקת ההיכרות.
- ✓ זמן של שהות, השראה ורוגע.
- ✓ אינטראקציות חברתיות משמעותיות ושיתופי פעולה.

להרחבה: [ניהול זמן בגן העתידי](#)

ארגון זמן למפגשי צוות

על-פי הגדרת הגישה המערכתית, צוות הגן הוא מערך מאורגן של אנשי מקצוע בעלי זיקה הדדית. הם שואפים להגיע יחד ליעדים משותפים ופועלים כאחד להשגתם. הדרך המובילה לתוצאה רצופה פעילות המאופיינת בקשרי גומלין ובהשפעה הדדית.

עבודה בשיתוף פעולה בין חברי הצוות דורשת:

1. קביעת ערוצי תקשורת ונוהלי עבודה;
2. הגדרת תחומי האחריות של כל אחד מחברי הצוות;
3. קיום מפגשי צוות על-פי תכנון ידוע מראש לאורך השנה;
4. הגדרת אחריות ודרכים לתקשורת עם הורי הילדים;
5. קביעת נהלים לתקשורת עם גורמי חוץ.

ארגון זמן לתקשורת עם הורים

תקשורת רציפה עם הורים לילדים בגיל הרך המבוססת על אמון, הקשבה ושיח מכבד, מהווה עוגן הכרחי עבור התפתחות מיטיבה של הילדים. הבסיס ליצירת אמון הוא ההבנה כי כולנו פועלים לטובת הילדים, ועל כן יש צורך בתיאום ציפיות שבמסגרתו תתבצע העמקה בהכרת הערכים, הצרכים והמאפיינים הייחודיים של הילדים ושל המשפחות.

דגשים לקידום שותפות:

- ✓ מומלץ לקדם סדירויות במגוון ערוצים לפעילויות המבססות אמון עם הורי התלמידים והמאפשרות להם להיות שותפים.
- ✓ מומלץ להיעזר בהורים להיכרות בסיסית טרום פתיחת השנה לטיוב תקופת ההסתגלות ולהיכרות עם מעגלי פגיעות [בשאלון המצורף](#).
- ✓ מומלץ לקיים אסיפת הורים כללית ומפגשים אישיים לשם שיתוף בהיכרות עם הילד בגן ובבית ובניית מטרות משותפות לגן ולבית.

ארגון הלמידה גיל רך

✓ מומלץ לשתף הורים במפגשים גמישים לשם העניית ידע אודות תפקודם בתחביבים שונים של ההורה.

✓ מומלץ לאפשר להורים ללוות את ילדם בכניסה לגן ולקיים עימו פעילות בוקר קצרה. זאת לצורך היכרות עם מרחבי הגן וסדר היום וכדי להגביר את האמון.

בארגון הזמן לתקשורת עם הורים יש לכלול את הרכיבים הבאים:

✓ **מפגשים ואסיפות הורים:** בחודש הראשון של השנה תקיים הגננת מפגש קבוצתי שבו תציג את רציונל העבודה בגן ואת תוכנית העבודה השנתית. בפגישה יתואמו הציפיות בין ההורים לבין צוות הגן. כמו כן, ייבחר ועד הורים – יוגדרו תפקידיו, אופן התקשורת שלו עם צוות הגן ודרך פעולתו. אסיפות הורים נוספות יתוכננו על-ידי צוות הגן בהתאם למטרות ולתוכניות השנתיות.

✓ **חגיגות ואירועים:** במהלך השנה יוחלט על קיומן של כמה חגיגות ואירועים לילדי הגן שבהם ייטלו חלק גם הורי הילדים. חשוב לשתף את ההורים בתכנון ובהפקה של האירועים. חשוב לקיים במהלך השנה לפחות שתי פעילויות משותפות להורים וילדים, שאחת מהן תהיה פעילות סיכום שנה.

✓ **דיווחים שוטפים:** ההורים יקבלו בערוצים שונים עדכונים על תוכנית העבודה של הגן ועל התרחשויות משמעותיות, על-פי בחירת הגננת ולנוחות ההורים.

✓ **מפגשים פרטניים:** מומלץ לקיים מפגש ראשוני לפני תחילת השנה במטרה לאפשר להורי הילד להכיר את המסגרת החינוכית. במהלך שנת הלימודים יתקיימו מפגשים נוספים לדיווח המבוסס על תיעוד מקצועי של הגננת. ניתן להיעזר בדוח האישי המופק לאחר מילוי הנתונים בכלי התצפית (עוגן). במפגשים אלה יתוארו התפקוד הכללי של הילד בגן, מצבו החברתי והרגשי, נטיותיו והעדפותיו בפעילויות הגן. במקרה שיש לילד קשיים, חשוב לערוך חשיבה משותפת עם ההורים על הדרכים לקידומו במסגרת הגן, בבית או בקהילה. לקראת סוף שנת הלימודים תקיים הגננת שיחה פרטנית עם הורי כל ילד לסיכום השנה.

ג. ארגון הסביבה החינוכית

לארגון הסביבה החינוכית בפנים הגן ובחצר יש חשיבות גדולה בעת העברת מסרים וערכים בכלל, וילדים בפרט. סביבה חינוכית איכותית לגיל הרך מפגישה את הילדים עם גירויים מעשירים, מרחיבה את ידיעותיהם, מפתחת את כישוריהם, עוזרת להם ללמוד על קיומם של גבולות ומקדמת את יכולתם לוויסות עצמי. חשוב שלסביבת הגן יהיה פוטנציאל לעידוד למידה באמצעות משחק לסוגיו, חקר, ניסוי, התנסות, ואינטראקציות עם קבוצת השווים ועם המבוגרים. הסביבה החינוכית בגן כוללת מרחבים שונים לפעילויות

ארגון הלמידה גיל רך

יומיומיות בתוך מרחב הגן, במסגרת הסביבה החינוכית. סמיכות בטוחות, שטופות אור,

סנת הלמודים תשפ"ד

מאווררות ונקיות ישרו אווירה מזמינה בכל מרחבי הגן.

הסביבה החינוכית בגן העתידי תזמן לילדים:

- ✓ פעלנות (agency) ויזמות;
- ✓ פעילות חווייתית ואקטיבית;
- ✓ עצמאות - חופש לבחור ומתן ביטוי להעדפות אישיות;
- ✓ ביטוי אישי בדרכי הבעה מגוונות;
- ✓ עריכת שינויים על-פי צרכים והזדמנויות;
- ✓ התנסות בלתי אמצעית בסביבה;
- ✓ התנסות בכלים טכנולוגיים שונים;
- ✓ קשר ויחסי גומלין איכותיים בין הילדים לבין עצמם ובין הילדים לצוות;
- ✓ הזדמנויות למשחק על כל סוגיו;
- ✓ עיסוק בנושאים המעניינים את הילדים ובפעילויות הקרובות לליבם;
- ✓ אתגרים וחוויות הצלחה;
- ✓ התנסויות חקר וניסוי;
- ✓ תחושה נעימה של שייכות – 'בית'.

להרחבה: [ארגון מרחב בגן העתידי](#)

ד. ארגון הרכב הלומדים

ההוראה בגן הילדים נגזרת מהלמידה המותאמת לשלב ההתפתחותי, לרמת הבשלות, לשונות ולייחודיות של הילדים. ההוראה בגני הילדים נעשית בדרכים מגוונות מבחינת סוגי הפעילות, מסגרות הלימוד, המקום והזמן שבהם מתרחשות הפעילויות.

קבוצה קטנה

הפעילות בקבוצות קטנות היא חלק מהעבודה השוטפת בחיי היומיום ומשתלבת בסדר היום של הגן. הצוות החינוכי יעבוד עם קבוצות קטנות מדי יום, בזמנים ובמקומות שונים על-פי בחירתה ושיקול דעתה של מנהלת הגן. חשוב לתעד את תהליכי העבודה בכל קבוצה ולסכם את ההתרחשות בכל מפגש. התיעוד ישמש בסיס למעקב אחר התקדמותו של כל ילד בנושאים השונים.

ארגון הלמידה גיל רך

עבודה קבוצתית היזומה על ידי הגננת משמעת על ההתנסויות של הילדים בכמה ממדים:

במידת האחידות, ברמת התפקוד (קבוצה הומוגנית או הטרוגנית), בגודל הקבוצה, בסוג הפעילות וברמת ההכוונה והתיווך במהלך הפעילות.

בהרכבת קבוצה קטנה לפעילות חשוב להתייחס למרכיבים הבאים:

- ✓ קבוצות בעלות הרכב תפקודי שונה: לעיתים ישתתפו בקבוצה ילדים בעלי רמת תפקוד דומה, ולעיתים יהיו חלק מקבוצה מגוונת. כאשר ילד משתתף בקבוצה הומוגנית, מרבית חבריה ברמת תפקוד דומה לשלו, והיא מבטיחה שקצב הלמידה, ההתקדמות, מידת התיווך וההתייחסות ליכולות ולקשיים יתאימו לצרכיו בתחום או בפעילות הספציפית. קבוצה כזו יכולה להניב תוצרים שייתכן שלא היו מושגים בקבוצה הטרוגנית. יש לדאוג לכך שהפערים בין חברי הקבוצה לא יהיו גדולים מדי.
- ✓ הרכב הקבוצה: חשוב לשנות את הרכב הקבוצה לפחות פעמיים בשנה ולהימנע מהרכבת קבוצות קבועות לאורך כל שנת הלימודים.
- ✓ מספר הילדים: חשוב שילדים יהיו חלק מקבוצה בעלת מספר ילדים משתנה. גודל הקבוצה שאליה משתייך הילד משפיע על תפקודו, על סוג האינטראקציה שהוא יוצר עם חברים, על תחושת השייכות שלו ועל האחריות שהוא חש ביחס לתוצרי הפעילות.

מפגש אישי

מפגש אישי בין חברי הצוות החינוכי לבין הילד הינו מפתח ליצירת דו-שיח משמעותי שבו ניצב הילד במוקד ואינו רק פרט בתוך קבוצה. זהו מפגש אנושי שבו המבוגר מפנה בצורה מכוונת זמן ומקום עבור שניהם: זמן המוקדש להעמקת ההיכרות האישית ולהתרשמות מייחודיותו של כל ילד.

זו הזמנה להקשבה לצרכיו של הילד, להכרת חלומותיו ואף להבנת קשייו. הדגש הוא על עצם המפגש האנושי שנוצר המוליד תחושת ביטחון, קרבה ותמיכה. מטרתה של האמפטיה היא התבוננות בילד והתעניינות כנה בו, במשפחתו, בחבריו, בתחומי העיסוק שלו בשעות הפנאי ועוד. לעיתים, בגלל מאפייני השלב ההתפתחותי שבו נמצא הילד, כאשר השפה ויכולת השיח מגבילים דו-שיח מילולי, נדרשות דרכי תקשורת בלתי-מילוליות. המפגש יכול לכלול משחק משותף, סיפור קצר, אישי או אחר, כאמצעים נוספים לתקשורת בין-אישית.

חשוב לשמור על פרטיותו של הילד ולא להשתמש בפרטים שעלו במפגש בנוכחות ילדים אחרים. עם זאת, על-פי שיקול דעתה של הגננת, חשוב ליידע את ההורים כאשר נחשפים נושאים הקשורים למשפחה. יש לעשות זאת ברגישות ובלי לפגוע באמונו של הילד. כאשר מתגלים חשדות לפגיעה בילד, בבריאותו ובביטחונו, חשדות המחייבים דיווח על-פי חוק, יש לפעול על-פי הנהלים (המפורטים בחוזרי מנכ"ל), וליידע את המפקחת על הגן.

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

מומלץ לקיים מפגש אישי עם כל אחד מילדי הגן במשך 10 דקות עד רבע שעה כחלק מתוכנית העבודה של הגן.

מה עושים?

- ✓ מומלץ שמנהלת הגן תייצר סדירות למפגשים האישיים ולחלוקת התלמידים לשיחות עם אנשי הצוות באופן יזום ומתוכנן.
- ✓ מומלץ לקיים בכל יום 2-3 מפגשים אישיים בהתאם ללוח הזמנים.
- ✓ מומלץ לקיים בכל חודש מפגש אחד לפחות עם כל ילד.
- ✓ חשוב לתעד ולסכם בקצרה כל מפגש אישי, התרחשות או/ו התרשמות של איש צוות. התייעוד ישמש בסיס למפגשים הבאים ואף להתייחסויות אל הילד בחיי היומיום של הגן.

להרחבה: [פרקטיקות למפגש אישי](#)

ה. פרקטיקות הוראה ולמידה

ההוראה בגני הילדים נעשית בדרכים מגוונות מבחינת סוגי הפעילות, מסגרות הלימוד וכן המקום והזמן בהם מתרחשת הפעילות. ההוראה מבוססת על מתן הזדמנויות ללמידה במצבים הבאים: משחק חופשי, פעילויות הבעה, התנסויות בחומרים, פעילות דידקטית ולמידה מודרכת. הפעילויות נעשות במסגרות שונות: מסגרת יחידנית, קבוצות קטנות או מליאה. לתהליכי הלמידה הילדים מביאים ידע והבנות מהתנסויות קודמות ומבנים ידע על-ידי התנסות ואינטראקציות עם אחרים. הם לומדים כאשר ניתנת להם אפשרות ליזום ולבחור באמצעות פעילויות המתאימות לגילם – המשחק לסוגיו ופתרון בעיות מחיי היומיום. כאשר ניתן להם זמן לפעול ולהעמיק, תיווצר ההזדמנות לחוות הצלחה אשר תעורר חדות למידה.

פרקטיקות מומלצות:

- **למידה מבוססת משחק**

המשחק הוא הכלי המרכזי שדרכו הילד חוקר, מבין ומעבד את העולם. עבור ילד בגן, משחק הוא לא "הפסקה" מהלמידה. המשחק הוא הלמידה עצמה.

- **למידה יצרנית ויצירתית**

למידה שבמסגרתה הילדים יוצרים ידע, תכנים ומוצרים משלהם באופן המטפח גישות ומיומנויות מגוונות כגון יצירתיות, חדשנות, יזמות, פתרון בעיות ועוד.

ארגון הלמידה גיל רך

• למידה במרחבי MAKE שנת הלימודים תשפ"ז

מרחבי יצרנות (Space Maker) בגן או במרחב הקהילתי מציעים שימוש בכלים מגוונים ובטכנולוגיות מתקדמות בשילוב חפצים ואביזרים לצורך עיצוב וייצור עצמי בצורה שיתופית.

• למידה מבוססת מקום

למקום הלמידה השפעה רבה על הלומדים, על החוויה שלהם, על רגשותיהם ועל דרכי החשיבה שלהם. למידה מבוססת מקום רואה במיקום הזדמנות ומרכיב פעיל המעודד התנסות משמעותית. זוהי גישה הכרוכה בחיפוש אחר הזדמנויות למידה בתוך קהילה מקומית ובשימוש במאפייני הסביבה הטבעית כמרכיבים מזמני למידה.

• למידה באמצעות פליאה (Learning through wonder)

אירוע הגורם לפליאה לדוגמה, קשת בשמיים, יוצר חוויה המעוררת עניין וסקרנות אצל הילדים. רצון הילדים לחקור אירועים מפליאים בחיי היומיום מוביל ללמידה.

• למידה במרחבים טבעיים

זוהי למידה המתרחשת כולה בחוץ – במרחב טבעי. הלמידה מתבססת על כל מה שהטבע מזמן: עצים, צמחים ובעלי חיים. השהות בטבע בזמנים שונים ובתנאי מזג אוויר לאורך השנה מעלה סוגיות ושאלות שאותן הילדים מבקשים לחקור.

• למידה במרחבים פיזיטליים

למידה במרחבים פיזיטליים משלבת בין התנסות פיזית, מוחשית וחוויתית לבין תיווך דיגיטלי, באופן היוצר רצף בין העולם הממשי לעולם הדיגיטלי. הלמידה מתרחשת בסביבה פעילה שבה הילדים חוקרים, מתבוננים, פועלים ויוצרים במרחב הפיזי, תוך שימוש באמצעים דיגיטליים כהרחבה, כתיעוד וכאמצעי לתמיכה בלמידה. למידה במרחבים פיזיטליים מאפשרת חיבור בין תחומי דעת שונים, בין חוויות מהגן ומהקהילה, ותורמת לבניית משמעות מתוך התנסות, תצפית ופעולה.

להרחבה: [פרקטיקות הוראה ולמידה בגן העתידי](#)

ארגון הלמידה גיל הרך

שנת הלימודים תשפ"ז

מיפוי

המיפוי בגיל הרך אינו משמש להערכה מסכמת, אלא ככלי להבנת התפתחות הילד ולתכנון הוראה מותאמת.

כל למידה של הילדים נבנית על הידע הקודם שלהם, על ההתנסויות ועל החוויות שחוו. היכרות מעמיקה עם הילדים תאפשר לתת מענה מותאם ולקדם עשייה רלוונטית בתחומים השונים. על ההיכרות להיות מתמשכת ומעמיקה, לאורך כל השנה, באמצעים שונים ובזירות מגוונות, בשעות הגן ובמרחבי החיים מחוץ לו.

תהליכי מיפוי משמשים חלק בלתי נפרד מהתהליכים החינוכיים השוטפים והיום-יומיים המתנהלים בגן. מטרת המיפוי היא לבסס היכרות מעמיקה עם כל ילדה וילד ולזהות את צורכיהם ההתפתחותיים, את העדפויותיהם, את נטיותיהם, את יכולותיהם ואת קשייהם. היכרות מעמיקה זו תשמש בסיס לבניית תוכנית עבודה מותאמת לצורכי כלל הילדים. מעקב שוטף לאורך כל השנה יאפשר בקרה על התקדמות אישית ויוביל לקבלת החלטות לגבי המשך תוכנית העבודה כמתוכנן או לעריכת שינויים בתוכנית כאשר הם נדרשים.

מה עושים?

- ✓ מומלץ לבנות תלקיט – הכולל תוצרי עבודה והתנסויות של ילדים: התבוננות בתוצרי משחק, בתנועה, ביצירה, באוריינות, ברישום גרפי ובתוצרי פעילויות המערבות תהליכי חקר והבנה חשבונית.
- ✓ בדאי לאסוף מידע מהורי הילדים – ההורים, כשותפים מרכזיים לעבודה החינוכית, יכולים להעביר לגננת במפגש פרטני מידע על תפקודם של הילדים במסגרת הבית, על מצבי חיים בעלי השפעה על התנהגויותיהם וכל מידע נוסף הנראה להם בעל חשיבות.
- ✓ מומלץ למלא את כלי התצפית הדיגיטלי 'עוגן' – כלי תצפית דיגיטלי הוא חלק מארגז הכלים של הגננת. הוא מאפשר היכרות מעמיקה והוליסטית עם ילדי הגן ומספק בסיס נתונים לדיוק המענים לצורכיהם ולקידומם בכל התחומים – החל בהיבטים לימודיים, בהיבטים חברתיים וכלה בהיבטים חושיים ותפקודי קשב. מטרת הכלי היא לסייע לגננת לזהות, להכיר ולמפות את היכולות של ילדי הגן, חוזקותיהם, קשייהם והמאפיינים הייחודיים של כל אחד מהם. זאת כדי לבנות עבורם תוכנית עבודה מותאמת המקדמת ידע, מיומנויות

מעודכן

ארגון הלמידה גיל רך

וכישורים, בהתאמה לתוכנית הלימודים בגן כלי התצפיות והדגימה מייצר שפה מקצועית משותפת לגננת ולבעלי המקצוע השונים ומאפשר שיח מבוסס נתונים לשימוש באסיפת הורים ובמפגשים עם הורי הילד.

הכלי כולל לוח מחוונים (דשבורד) – ממשק חזותי המציג את נתוני התצפיות על ילדי הגן בצורה גרפית וברורה, כגון תרשימים ועוגות. זאת במטרה לסייע לגננת לזהות מגמות ודפוסים התפתחותיים אצל הילדים.

מה ניתן לעשות עם לוח מחוונים?

- ✓ לקבל תמונה גנית רחבה אשר תסייע בדיוק תוכנית העבודה הגנית, הקבוצתית והאישית;
- ✓ להכיר את חוזקות הקבוצה ואת התחומים שיש לקדם;
- ✓ לזהות ילדים אשר מתקשים או מתקדמים בתחומים מסוימים ולמקד את העבודה עימם;
- ✓ לקבץ ילדים לקבוצות למידה המתאימות לצרכים וליכולות של כל ילד (הומוגניות או הטרוגניות);
- ✓ לעקוב אחר התקדמותם של ילדי הגן לאורך זמן ולראות כיצד הם מתפתחים בתחומים השונים;
- ✓ לוח המחוונים יכול לשמש כלי יעיל לשיתוף הורים ולאפשר לגננת להציג את נתוני התצפיות בצורה ברורה ומובנת.

להרחבה: [כלי תצפית דיגיטלי](#)

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

דגשים לאוכלוסיות מיוחדות

מערכת החינוך מחויבת להבטיח מענה מותאם לכל ילד וילדה תוך התייחסות לשונות התרבותית, הלשונית וההתפתחותית.

חינוך מיוחד

העקרונות, הקווים המנחים והדגשים, מהווים נקודת מוצא לארגון הלמידה בשכבת הגיל המקבילה בחינוך הרגיל, תוך התאמה לסוג המסגרת החינוכית ולמאפייני התלמידים. בנוסף על המובא במסמך 'ארגון הלמידה' בשכבת הגיל הרך, להלן הדגשים לחינוך המיוחד:

תכנון הלימודים

הסתמכות על תוכנית הלימודים של החינוך הרגיל, גם עבור תלמידים מתקשים מאוד, מהווה בסיס רעיוני ותיאורטי לתכנון המטרות והתכנים בהוראה. תכנון הלימודים מקיף את כל מישורי התכנון, מהמישור הארצי של תוכניות הלימודים ועד למישור האישי. נושאי לימוד ויעדים המשותפים לכלל תלמידי הגן באים לידי ביטוי בתוכנית הלימודים הגנית (תלג"ן) המשקפת מטרות משותפות תוך מתן מענה מותאם לקבוצות ויחידים.

תוכנית לימודים אישית - בתחילת שנת הלימודים תיבנה לכל תלמיד תוכנית לימודים אישית אשר משקפת באופן הוליסטי את תפקודו, כישוריו, קשייו ותחומי התעניינותו בהתאמה לגילו. תוכנית זו כוללת: מטרות המתייחסות למוקדי החוזק של התלמיד ולתחומים הדורשים חיזוק, יעדים יישומיים ומידיים הנגזרים ממטרות התוכנית, דרכים ואמצעים להשגתם, לוח זמנים צפוי להשגת היעדים ותיעוד התקדמות התלמיד במהלך השנה ובסיומה.

התוכנית האישית נבנית בהובלת הגננת ובשותפות הצוות הרב מקצועי וההורים ובשיתוף התלמיד בהתאם לתפקודו. חשוב להתייחס לתכנון שנתי של מפגשי תכנון ומעקב.

ארגון הלמידה גיל הרך

תכנון הלימודים מכווין להבטחת נגישות מובנית לתוכניות הלמידה הרגילות ומושתת על

תהליכים חינוכיים המותאמים למאפייניהם הייחודיים של התלמידים. זאת במטרה לאפשר להם מימוש עצמי, פיתוח כישורים וקידום השתלבות בחברה כשווים.

מיקוד תוכנית הלימודים

1. הוראת תחומי הליבה תתבצע בהתאם לתוכנית הלימודים של שכבת הגיל הרך. במידת הצורך, לתלמידים שאינם מסוגלים ללמוד את כל נושאי התוכנית, ייבחרו מתוכה נושאים מרכזיים ורלוונטיים ויבוצעו התאמות, שינויים וחלופות בהתאם לרמת התפקוד.
2. יצירת רצף והמשכיות בהוראת התכנים במעבר בין שכבות הגיל.
3. ארגון תוכני הלימוד על-פי יסודות מארגנים באופן המסייע לתלמיד ביצירת הקשרים בין מושגים לפרטי תוכן ובראיית התמונה השלמה. לדוגמה: מעגלי שייכות (יחיד, משפחה, קהילה); מהקרוב לרחוק (אני, משפחה, שכונה, יישוב, ארץ); ציר כרונולוגי; מושגים או ערכים מובילים.
4. תפיסת הגן העתידי בחינוך המיוחד - תפיסה פדגוגית המושתתת על עקרונות הגן העתידי תצייד את התלמידים בידע, במיומנויות ובערכים שיאפשרו להם להתנהל בעולם שבו חוסר הוודאות, התנדבותיות, המורכבות וההשתנות מהירים, ותכין אותם להשתלבות מיטבית בחברה. במידת הצורך יש לבצע התאמות ביישום עקרונות התפיסה בהתאם לרמת התפקוד ולמאפייני המוגבלות של תלמידי הגן. להרחבה על התפיסה: הגן העתידי (במרחב הפדגוגי).

איכות חיים – כישורי חיים

תוכניות "איכות חיים – כישורי חיים" הן תוכניות ליבה ייחודיות המיועדות לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים בגן בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד. התוכניות כוללות הקניית ידע, מיומנויות וערכים בעשרה תחומים הנלמדים באופן ספירלי ורציף לאורך שנות הלימוד, כמפורט בתוכנית האב "מתאים במיוחד". התכנים נשענים בחלקם על תוכניות הנהוגות בחינוך הרגיל, ובהן תוכנית "הכחות שבדרך" של השירות הפסיכולוגי-יעוצי ("שפ") במשרד החינוך, ובחלקם מהווים חלופה מותאמת לתוכנית הלימודים הרגילה, תוך הדגשת פיתוח יכולות תפקודיות ואישיות התומכות בהשתלבות מיטבית בקהילה ובחברה.

להרחבה – איכות חיים, מתאים במיוחד, הכוחות שבדרך

שפה ואוריינות

ארגון הלמידה גיל רך

מיומנויות שפה ואורייות מהותיות בסיס ללימודים בתחום התכנות, במגוון תחומי הלמידה,

ההשתתפות החברתית והיכולת לבטא צרכים ורגשות. בניית תשתית לשונית יציבה תומכת בהתפתחות קוגניטיבית, רגשית וחברתית. תוכנית הלימודים החדשה בתחום השפה והאורייות תוטמע בשנה זו גם במסגרות החינוך המיוחד בהתאמה לסוג המסגרת ולמאפייני התלמידים.

STEM הוא מודל הוראה-למידה המשלב מדע, טכנולוגיה, הנדסה ומתמטיקה. מודל זה מבוסס על ההבנה שהתחומים פועלים יחד ומשפיעים זה על זה. הגישה מקדמת חקר, יצירתיות ופתרון בעיות בהקשרים מחיי היומיום.

מטרות ההוראה והתרומה לגיל הרך בחינוך המיוחד

- עידוד סקרנות טבעית, חקר והתנסות דרך משחק;
- פיתוח חשיבה ראשונית בתחומי מדע ומתמטיקה באופן מוחשי וחוויתי;
- קידום מיומנויות בסיסיות כמו תכנון, פתרון בעיות והבנת תהליכים באופן מותאם להתפתחות התלמידים;
- יצירת למידה נגישה ורב-חושית המאפשרת הבעה במגוון דרכים;
- חיזוק תחושת המסוגלות דרך תוצרים מוחשיים, חוויית הצלחה וזיקה לחיי היום-יום של התלמידים;
- פיתוח חשיבה ריאלית בסיסית, זיהוי קשרים ותבניות, ויצירת למידה המשלבת רגש, תנועה ופעילות חווייתית המתאימה לצורכי תלמידים עם מוגבלויות.

מתמטיקה

עקרונות מרכזיים בתכנון הלימודים במתמטיקה ובהוראתה לתלמידים עם מוגבלות בגיל הרך:

- ❖ תכנון הלימודים בתחום המתמטיקה יתבסס על תוכנית הלימודים הרגילה לגיל הרך, תוך הקפדה על קשר בין מישורי התכנון השונים: גני, קבוצתי ואישי. כמו כן, שותפות הצוות הרב מקצועי חיונית לצורך העמקה, העברה ויישום של התכנים המתמטיים לתחומי הדעת השונים.
- ❖ למידה משמעותית תהווה בסיס להוראת המתמטיקה בגן. למידה משמעותית מזמנת חווית צמיחה קוגניטיבית, רגשית וחברתית המותאמת לתפקודי הלומד במאה ה-21. למידה זו מושתתת על שלושה עקרונות מרכזיים: **ערך** - הלומד תופס את התוכן המתמטי כמעורר סקרנות, כבעל ערך וכתורם לו ולחברה. **מעורבות** - הלומד פעיל בתהליך הלמידה, מפתח הבנה במהות התוכן המתמטי ושותף

ארגון הלמידה גיל רך

להבניית הידע. רלוונטיות - **שפת הילדים** - תלמוד מביד, אחי הקשר בין התמונה לתקופה לעולם המושגים שלו, לעולמו הרגשי, לצרכיו ולתחומי העניין שלו.

- ❖ דרכי הוראה ומענה מיטבי לתפקודי הלומד, לשונות בסגנונות הלמידה ולרצף רמות התפקוד יתאפשרו באמצעות שילוב בין גישות שונות בהוראת המתמטיקה: **הוראה פורמלית של תכנים מתמטיים** – התמודדות ישירה עם תכנים מתמטיים בדרכי הוראה משמעותיות ומגוונות כגון: משימות חקר, שיח מתמטי, משחק, פתרון בעיות, למידה חוץ-גנית. **הוראת תכנים באמצעות מתמטיקה שימושית בחיי היום יום** - חשיפה לתכנים שנלמדו בדרך הפורמלית, תוך קישורם לעולמו האישי של התלמיד ויישומם

בחיי היום יום. הוראה זו מאפשרת ללומד להבין את ההקשר היישומי של המתמטיקה ומהווה מנוף לקידום תפקוד מיטבי בחיי היום-יום.

להרחבה: **מתווה לתכנון לימודים ולהוראת המתמטיקה לתלמידים עם צרכים מיוחדים**

ארגון הצוות

בחינוך המיוחד יש להקדיש זמן לתכנון ולביצוע תהליכי הוראה בצוות רב מקצועי, תוך חלוקת תפקידים בין אנשי הצוות וקידום ממשקים. חשוב ליצור קבוצות של אנשי צוות מתחומי עיסוק שונים ומתחומי דעת שונים לקידום התלמידים, להנחיה, ללמידה ולהיוועצות.

ארגון מרחבי הלמידה

דגשים בחינוך המיוחד או עבור תלמידים עם מוגבלויות הלומדים בחינוך הרגיל:

- תכנון המושתת על עקרונות העיצוב האוניברסלי יאפשר הסרת חסמי נגישות ויכבד את טווח היכולות הרחב של כלל התלמידים בכל הפעילויות המזדמנות והמתוכננות במרחבי הלמידה השונים בגן.
- מומלץ כי מרחבי הגן והחצר יתאימו למגוון אוכלוסיות, כולל תלמידים עם מוגבלות ואוכלוסייה עם ממדי גוף בלתי שגרתיים.
- ארגון מרחבי הלמידה ישאף ליצירת סביבה מזמנת המאפשרת מגוון רחב של סוגי למידה, תרגול והתנסות חברתית נורמטיבית. כמו כן, חשוב שארגון המרחבים השונים יאפשר הזדמנויות למידה ייחודיות ופיתוח מיומנויות. יש לתכנן את המרחבים כך שיספקו תנאים חיוניים לשם למידה מיטבית ופיתוח מיומנויות לטווח רחב של סוגי יכולות.
- ארגון מרחבי הלמידה יאפשר שילוב של ציוד ואביזרים ומיקומם באופן המתאים והנכון לצרכי תלמידים עם מוגבלויות תוך גמישות והתאמה למאפייניהם.

הרכב הלומדים

ארגון הלמידה גיל רך

1. הוראה בהרכבים שונים של לומדים בתוך הקודם להתאם למטרת הלמידה - במליאה,

בקבוצות הומוגניות מבוססות מיפוי, בקבוצות הטרוגניות ובהוראה פרטנית בהתאם ליעדים אישיים של הלומד.

2. הוראה או פעילות בהרכבים המשלבים תלמידי חינוך רגיל ותלמידי חינוך מיוחד.

הערכה

מומלץ לקיים הערכה בתחומי התפקוד בתחילת שנת הלימודים ולקראת סיום השנה כבסיס לבניית תוכניות לימודים אישיות ותלג"ן. במהלך השנה יש לקיים הערכה מעצבת באמצעות משימות הערכה שונות ומגוונות וכחלק משגרת הלמידה.

מומלץ להיעזר בכלי התצפית הדיגיטלי לגננות. כלי זה הוא חלק מארגז הכלים של הגננת ומאפשר היכרות הוליסטית עם תלמידי הגן. הוא מספק בסיס נתונים לדיוק המענים לצורכיהם ולקידום במגוון תחומים - החל בהיבטים לימודיים וחברתיים וכלה בהיבטים חושיים ותפקודי קשב. צוות מקצועות הבריאות ירחיב בהערכת תפקוד התלמיד באמצעות כלי הערכה מותאמים לתחומי ההתפתחות השונים. על הצוות הרב-מקצועי בגן לבצע אינטגרציה בין ממצאי ההערכות השונות, להישען על מסמכים קבילים ולאתר מוקדי חוזק ומוקדים לחיזוק עבור כל אחד מהתלמידים.

תלמידים עולים

קליטת עלייה היא משימה לאומית. עלינו לזכור שהעלייה לארץ היא אירוע משנה חיים, ומערכת החינוך משמשת עוגן בעבור התלמיד העולה ומשפחתו.

הגדרת תלמיד עולה – כל מי שנולד בחו"ל ועלה בחמש שנים האחרונות. קישור לחוזר מנכ"ל

עבודה עם תלמידים עולים מחייבת הסתכלות הוליסטית המשלבת קשר עם הבית, שילוב חברתי, רכישת שפה ושימור תרבות המוצא, בהתאם לעקרונות "הגן העתידי".

היבט ארגוני ותקשורת עם המשפחה

יש לעדכן ולגייס את קהילת ההורים בגן לקליטת המשפחה העולה. חשוב לקיים שיחת היכרות מקדימה עם התלמיד והוריו טרם הכניסה לגן. ניתן להיעזר במגשר חינוכי לבניית אמון, להיכרות עם הרקע האישי וכן לתווך עבורם את נוהלי הגן בישראל.

מומלץ לדאוג להנגשה לשונית: תרגום הודעות חשובות לשפת הבית, לקידום תחושת שייכות וליצירת שותפות מלאה (ניתן להיעזר בכלי AI). בגן שבו יש 3 תלמידים שעלו לארץ מ-1.1.2026 ישנה זכאות לשעתיים שבועיות בעבור התלמידים העולים.

ארגון הלמידה גיל רך

היבט רגשי-חברתי, שלומות הוליסטית, אישיות (ביטחון וחוסן), חקיהילתי (מערכות

יחסים) והסביבתי.

יש לעודד את כלל ילדי הגן ליצור קשר ולשתף את התלמיד העולה בכלל הפעילויות (בגן ומחוצה לו). מומלץ לעודד את התלמיד העולה לקחת חלק פעיל וליצור קשרים טבעיים בין ילדי הגן לבינו בכלל הפעילויות המבוססות על חוזקותיו (כגון אומנות, מוזיקה או ספורט). יצירת סביבה מוגנת מאפשרת לתלמיד שגרה קבועה, ביטוי אישי ובחירה אשר תחזק את תחושת השליטה והשייכות שלו ותעניק לו יציבות וביטחון במציאות החדשה. [קישור למפגש אישי](#)

היבט תרבותי

מומלץ לחשוף את התלמיד לשירים ולספרות ילדים, לחגים ולמועדים בלוח השנה העברי תוך שימור תרבות המוצא. הגן כסוכן חיברות: הגן מתווה את הדרך לשילוב מיטבי בחברה הישראלית. גיוון דרכי הבעה: שימוש באומנויות ובמשחק כמרחבים שבהם המילים אינן מהוות חסם לביטוי עצמי ותרבותי.

להרחבה: [שבוע עליות](#), [שבוע התפוצות](#), [חג הסיגד](#)

היבט לימודי: רכישת שפה בגישה תפקודית

רכישת שפה שנייה בגיל הרך היא תהליך מורכב הדורש סיוע שיטתי ומותאם. על פי מודל Stephen Krashen, Bill Vanpatten- הלמידה תתמקד בנושאים אלו:

- קלט מובן - הגננת תספק חשיפה לשפה ברמה גבוהה במעט מיכולת הילד תוך שימוש רב בהמחשות, בתנועה, בשירים ובסיפורים המאפשרים פענוח משמעות מתוך ההקשר.
- מיקוד במטרה תפקודית: השפה תילמד ככלי להשגת צורך ממשי בגן (למשל: לבקש משחק, להשתתף בפעילות יצרנית), ולא כערך מופשט.
- חיבור בין צורה למשמעות: הלמידה תכוון ליצירת קשר ישיר בין המילה לפעולה או לחפץ תוך חתירה לחוויות הצלחה המפחיתות את "המסנן הרגשי" והמעודדות ביטחון בדיבור.

מעקב ומיפוי באמצעות כלי מיפוי דיגיטלי (פורטל מוסדות חינוך): יש להשתמש בכלי המיפוי הדיגיטלי המצוי בפורטל מוסדות חינוך כדי לבסס היכרות מעמיקה והוליסטית עם כל ילד עולה. הכלי מזהה את התלמיד כעולה ומתאים עבורו שאלות להתאמת התוכנית תוך התייחסות לצרכים ההתפתחותיים, החוזקות והקשיים הייחודיים שלו בתחומי השפה והחברה.

משרד החינוך
מדינת ישראל

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

חברה דרוזית

'חינוך לקריירה' היא תוכנית של אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי להטמעת תפיסה חינוכית מותאמת למציאות המאה ה-21. התוכנית מקנה ערכים, מיומנויות וידע חינוכיים לעיצוב דמות הבוגר בחברה הדרוזית והצ'רקסית. היא פועלת בצורה רציפה מגיל הרך ועד התיכון ומשלבת פדגוגיה חדשנית המותאמת לכל שכבת גיל. בנוסף, התוכנית מקדמת חינוך פיננסי ותהליכים בית ספרים מתמשכים להטמעת התפיסה.

להרחבה: [חינוך לקריירה בחברה הדרוזית והצ'רקסית.](#)

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

תומכות חינוך

תומכות החינוך (הסייעות) הן חלק משמעותי מהצוות החינוכי הנותן מענה ותמיכה לכלל ילדי הגן. יכולתן לתת מענה בכל תחומי ההתפתחות של הילד הן בפן הרגשי-חברתי והן בפן הקוגניטיבי תלויה בידע ובכלים שתרכושנה במהלך ההכשרה ובפיתוח המקצועי.

בהסכם הקיבוצי שנחתם בשמונה באוגוסט 2023, הוסכם על בניית תהליכי הכשרה ופיתוח מקצועי של תומכות חינוך במהלך שנות עבודתן. ההסכם חל על תומכות חינוך בגני הילדים, בחינוך המיוחד ותומכות חינוך המלוות ילד על רקע בריאותי. עוד הוסכם כי משרד החינוך יהיה אמון על תהליכי למידה אלו.

הכשרת בסיס: פותחו תוכניות הכשרה, 220 שעות, עבור תומכות החינוך העובדות בגני הילדים, תומכות חינוך מלוות ילד עם צרכים מיוחדים ותומכות חינוך המלוות ילד על רקע בריאותי. ההכשרה מתבצעת במכללות אקדמיות לחינוך ומועברת על ידי מרצים בעלי ניסיון אקדמי התואם את התוכניות. ההכשרה מזכה בצבירת נקודות זכות לתואר בגיל הרך וכוללת את תוכני הלימוד הבאים:

- מאפייני התפתחות בגיל הרך;
- היבטים במסגרת החינוכית;
- אקלים מיטבי;
- פדגוגיה;
- הצוות החינוכי ושותפות הורים;
- הכלה והשתלבות;
- נהלים, חוקים ואתיקה.

פיתוח מקצועי: פותח מנגנון להתפתחות מקצועית לאורך הקריירה של תומכת החינוך המתבצע במרכזי הפסג"ה על ידי החברה למתנ"סים המתכללת את הפיתוח המקצועי, באמצעות רכזים. הרכזים אחראים על התחום המינהלי והפדגוגי בתהליך הבניית הקורס ובמהלכו. היקף הקורסים עומד על 30 או 60 שעות. פותחו קורסים התואמים את תחומי העיסוק של תומכת החינוך. קיימת גמישות להתאמת התכנים למקום.

הצעה לקורסי פיתוח מקצועי בגיל הרך:

- אקלים גן מיטבי וכישורי חיים
- הצוות החינוכי והקשר עם ההורים
- הכלה והשתלבות במערכת החינוך
- תפיסת הגן העתידי
- תזונה וחינוך גופני בגיל הרך

משרד החינוך
מדינת ישראל

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

- המשחק ככלי מרכזי בהתפתחות הילד
- פיתוח חוסן במצבי דחק וחרדה
- מגדר וחינוך רב תרבותי בגיל הרך
- עזרה ראשונה והתנהלות בטוחה

הכשרת הבסיס והפיתוח המקצועי יגבירו את תחושת המסוגלות והשייכות בקרב תומכות החינוך במסגרות החינוך השונות, יובילו ליצירת שפה מקצועית אחידה, יחזקו את שיתופי הפעולה בצוות ויאפשרו מתן מענה מקצועי המותאם לצורכי ילדי הגן תוך השפעה משמעותית על התפתחותם והצלחתם בעתיד.

ארגון הלמידה גיל הרך

שנת הלימודים תשפ"ז

משגרה לחירום

ילדים בגיל הרך הם בעלי מאפיינים ייחודיים. בתקופה זו של חייהם הם נסמכים על המבוגרים המשמעותיים אשר מתווכים להם את המציאות, מקנים להם תחושת ביטחון ומשפיעים על חווייתם הרגשית. במצבי חירום המבוגרים נדרשים לכך ביתר שאת.

במצבי חירום ואי-ודאות ומתוך ההבנה שהילדים אינם נמצאים בסביבתם הטבעית, יש משמעות ליצירת רציפות. יצירת מבנים קבועים (מקום, צוות, סדר יום) ושגרה רגועה ככל הניתן תקנה להם יציבות ותחושת ביטחון. שגרת החירום שבה אנו נמצאים עלולה להתפתח לתרחישים שונים. השמירה על הקשר עם התלמידים הוא אחד מהערכים המרכזיים של מערך החינוך בגיל הרך.

בתקופת חירום, יש לעקוב אחר הנחיות משרד החינוך [בפורטל החירום](#) בכפוף להנחיות פיקוד העורף (פקע"ר). יש להכיר את [נוהל היערכות לשעת חירום בגני הילדים](#)

1. מסמכים כלליים:

- דגשי ביטחון וחירום לקיום שגרת [למידה פיזית בעת חירום](#)
- ערכות לשיח רגשי חברתי - ערכים וחומרי הוראה למידה שפורסמו [בקטלוג האיגרות](#) לצוותים החינוכיים
- יש לוודא קיומו של [תיק חירום בגן הילדים](#)
- חומרים היבטים רגשיים [באתר שפ"י](#)
- לתמיכה ולסיוע ניתן לפנות למוקד הפניות 6552* או [לפתוח פנייה](#)

2. אפשרויות הלמידה בחירום:

עקרונות	אופן הלמידה
1. המשך למידה פיזית כבשגרה 2. למידה פיזית במתכונת " הכי מוגן שיש " 3. למידה פיזית בסמוך למיגון תקני/מבנה בהתאם להנחיות פקע"ר 4. למידה פיזית תוך איחוד גני ילדים 5. מודלים ללמידה פיזית בשעת חירום בחינוך המיוחד	למידה פיזית
1. שילוב למידה פיזית ומתכונות נוספות כמו: למידה מרחוק, למידה במשמרות, למידה במרחבי חינוך ציבוריים ברשות 2. על פי מסמך קווים מנחים לקיום למידה במרחבים חלופיים 3. נוהל איחוד גני ילדים לגן ילדים עם מרחב מוגן תקני 4. על פי מסמך המלצות לקיום שיח רגשי במרחב חלופי	למידה היברידית
1. מגוון מענים לגיל הרך 2. הוראה, למידה והערכה בשמירה על קשר מרחוק - הגיל הרך	למידה מרחוק - קיום מתווה שמירה על קשר מרחוק

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

אופן הלמידה	עקרונות	
בהתאם לשכבת הגיל ולתקופה בשנה	3. למידה בזמן חירום	
	4. מגוון תוכניות ללמידה מרחוק תוכניות ומענים וירטואליים לגילאי על יסודי	
	5. בית הספר הווירטואלי - שער אחד לריכוז כל המענים הדיגיטליים במקום אחד	
	6. למידה מרחוק - דגשים ארגוניים ופדגוגיים	
	7. תלקיט מענים ללמידה מרחוק - יסודי	
	8. קורסים דיגיטליים	
	9. תוכנית עבודה ללמידה דיגיטלית בשגרה ובחירום בכיתות היסודי	
	10. למידה בחירום בחינוך המיוחד: הנחיות לטיפול מרחוק , עקרונות למידה מרחוק	
	מעבר למקום אחר	1. במצבים שבהם האוכלוסייה נדרשת לעזוב את ביתה ומתפנה לאזור אחר, יינתנו הנחיות ממוקדות
		2. מומלץ לקחת את חומרי הלמידה והחוברות ואמצעי קצה דיגיטליים
3. יירכשו או יודפסו חומרים מותאמים, ככל שיידרש		
4. יש לפעול לפי מיקוד הלמידה שיפורסם		
5. ניתן להסתייע בחוברת ההפעלה " מלון אורחים " – קליטה בבית"ס		
6. מרכז יחד/בית"ס יחד		

משרד החינוך
מדינת ישראל

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

תכניות וחומרים

[הגן העתידי במרחב הפדגוגי](#)

[אוגדן שבילים לגן העתידי](#)

[בטבע שלי](#)

א. [תוכן ותוכנית לימודים](#)

[תוכן בגן העתידי](#)

שפה ואוריינות

1. [תוכנית הלימודים: תשתית לקראת קריאה וכתובה](#)
2. [קריאה דיאלוגית בגן הילדים](#)
3. [שפה ואוריינות במרחב הפדגוגי](#)
4. [תשתית לקראת קריאה וכתובה בערבית כשפת אם](#)

מתמטיקה

1. [מתמטיקה במרחב הפדגוגי](#)
2. [תוכנית הלימודים במתמטיקה: עברית ערבית](#)
3. [מתמטיקה זה משחק ילדים, בערבית](#)
4. [גיאומטריה זה משחק ילדים](#)

רגשי חברתי

1. [להפוך לקשת – אוגדן הבעה באומנויות](#)
2. [אומנויות במרחב הפדגוגי](#)
3. [הכ"חות שבדרך](#)

בינה מלאכותית

1. [בגן של בינה, בינה מלאכותית בגיל הרך](#)
2. [קווים מנחים לשילוב בינה מלאכותית בגיל הרך: עברית, ערבית](#)
3. [צעדים ראשונים מהגן אל המחר](#)

משרד החינוך
מדינת ישראל

ארגון הלמידה גיל רך

שנת הלימודים תשפ"ז

ניהול זמן הלמידה

ניהול זמן בגן העתידי

ארגון מרחבי הלמידה

1. גן ילדים - סביבה והשראה ומה שביניהם
2. עקרונות לארגון, עיצוב ותכנון מרחבי הגן העתידי
3. ארגון מרחבי הגן העתידי – במרחב הפדגוגי

פרקטיקות הוראה ולמידה

פרקטיקות הוראה ולמידה בגן העתידי

מיפוי

1. בלי תצפית דיגיטלי
2. מדריך לגננת

שתהא זו שנה של בריאות, עשייה מבורכת גילוי וצמיחה